

Veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere i barnehage og skole

En god overgang fra utdanning til yrke er
en viktig del av en god barnehagelærer- og
lærerkvalifisering

Eva Augestad Wikstøl & Heidi Østland Vala
Bø, 04.01.2024

Bestillingen

- Bakgrunn og intensjon med ordningen, finansiering av ordningen.
- Hvor ligger ansvaret, hva er rollen til USN.
- Gjelder ordningen kun grunnskolen, eller gjelder det også ansatte i barnehager eller videregående skoler?
- Kan dere si noe om hvordan ordningen fungerer ute i kommunene/fylkeskommunen?
- Hvor mange søker om midler, hvor mye har de ulike kommunene søkt om?
- Har dere noen indikasjon om hvordan pengene blir brukt?
Tilbakemeldinger.
- Ser dere at Utdanningsforbundet/lokale tillitsvalgte har noen rolle i dette arbeidet?

Hensikten med veiledning

(Faglig veileder, Udir)

«Det er ikke alt man kan lære i utdanningen. Noe lærer man først når man kommer ut i yrket. Veiledning av nyutdannede er en investering for profesjonsutviklingen i barnehager og skoler, og skal bidra til å skape sammenheng mellom utdanning og yrke.

Lærere som utvikler seg og trives, bidrar til økt trivsel og læring for barn og unge.»

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/veiledning-av-nyutdannede/hvordan-kan-det-gjennomfores/>

Hva er veiledning i denne sammenhengen?

- En planlagt, systematisk og strukturert prosess som gjennomføres individuelt og i gruppe.
- Kvalifisert veiledning innebærer at veileder tar utgangspunkt i den konteksten veiledningen foregår innenfor, målet med veiledningen og de nyutdannedes forutsetninger og læringsbehov.
- God veiledning forutsetter grunnleggende innsikt i relevant forskning, erfaringsbasert kunnskap og praktiske ferdigheter.
- Evne til å skape gode relasjoner og etablere et tillitsbasert forhold mellom veileder og den som blir veiledet er viktig.
- Fadderordning organiseres på den enkelte arbeidsplass for å hjelpe og støtte den nyutdannede, svare på spørsmål og bli kjent på arbeidsplassen, og er noe annet en kvalifisert veiledning.

Hva kan veiledning være?

En arena for

- læring
- støtte og hjelp
- erfaringsdeling
- bevisstgjøring av egen kompetanse
- oppøving av kritisk tenkning og refleksjon over egen og eksisterende praksis

Historien om veiledningsordninger i Norge

- 1982 Departementet bestilte en rapport om nyutdannede lærere ved Karl Øyvind Jordell
- 1997 Stortingsmelding 48 - forslag om kandidatår for nye lærere
- 1998 Nasjonale forsøk med veiledning av nyutdannede lærere i barnehage og skole
- 2002 Stortingsmelding 16 - forslag til nasjonalt prosjekt 2003-2007
- 2003 Etablering av prosjekter i de fleste regionene i Norge og kompetansenettverket
- 2006 Evaluering av veiledningsordning for nye lærere ved Rambøll
- 2009 Intensjonsavtale mellom KS og Kunnskapsdepartementet om veiledningsordning
- 2010 Kunnskapsdepartementets satsing på utdanning i veiledning, knutepunktinst.
- 2016 Evaluering av veiledningsordning 2014-2016 ved Rambøll
- 2018 Nasjonale rammer og prinsipper for veiledning av nyutdannede
- 2020 Tilskuddsordning til kommuner (lærere i skole)
- 2021 Evaluering veiledningsordninger, 2022: Evaluering tilskuddsordning (Rambøll)

Nasjonalt nettverk fra høsten 2003

Finansiert av
Utdanningsdirektoratet

Formål:
«erfaringsdeling fra
egne
veiledningsordninger og
utveksling av ny
kompetanse på feltet»

Nasjonalt nettverket
består av representanter
fra alle tiltakene som
finansieres av
Utdanningsdirektoratet

NY SOM LÆRER

i barnehage og skole

Telemark - Østfold - Vestfold - Buskerud

Regionalt nettverk. Leder: Heidi Østland Vala
Samarbeid med kommuner om veiledningsordninger
(Eva B, Heidi Ø V og Eva W i Telemark)

Eget veiledernetttverk med årlige samlinger for faglig påfyll og
erfaringsutveksling

Samarbeid om veiledningsordninger

Eier/Leder

Veileder/nyutdannet/tillitsvalgt

Lærerutdanningene
UH-sektoren, kontaktpersoner,
Nasjonalt nettverk for
veiledning av nyutdannede
lærere

SAMARBEID

Evaluering 2016 (Rambøll)

60 % av nyutdannede lærere i Norge fikk veiledning, nesten 50 % av disse fikk veiledning sjeldnere enn en gang annenhver måned

33% av nyutdannede lærere forlater yrket i løpet av de 3 første årene

Politisk satsning på veiledning av nyutdannede

- Nasjonalt nettverk og Pedagogstudentene særlig aktive som pådrivere for større forpliktelser
- FRA INTENSJON TIL FORPLIKTENDE RAMMER → 17. februar 2017: Politisk enighet om behov for nasjonale rammer for ordningen
- Nytt fra 2020: Mulig for kommuner å søke tilskudd til veiledningsordninger (lærere i grunnskole).

Stortingsvedtak 2017

Stortinget ber regjeringen
i samarbeid med partene
utforme nasjonale
rammer for en
veiledningsordning for
nyutdannede lærere som
ivaretar at alle nytilsatte
omfattes av ordningen, og
som gir rom for lokal
tilpasning

Prosess fram mot nye rammer og forpliktelser

- Kunnskapsdepartementet nedsatte en partssammensatt arbeidsgruppe bestående av **KS, Utdanningsforbundet, Pedagogstudentene, Skolelederforbundet, UHR-LU, Friskolenes kontaktforum, Norsk lektorlag, Private barnehagers landsforbund, Skolens landsforbund.**
- Skolens landsforbund valgte ikke å skrive under på avtalen (ikke forpliktende nok)
- Partene ble enige om sentrale begreper som hvem er nyutdannet, hva kreves av en kvalifisert veileder, prinsipper for veiledning av nyutdannede lærere, samt parternes forpliktelser til å følge opp denne avtalen.

De nasjonale rammene består av:

- Avtale om prinsipper og forpliktelser for veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere i barnehage og skole
- En **digital faglig veileder** om hvordan gode veiledningsordninger kan utformes og gjennomføres lokalt
- Et **utdanningstilbud for veiledere** i barnehage, grunnskole og videregående opplæring (30 stp) basert på prinsippene for veiledning av nyutdannede lærere.

<https://www.udir.no/kvalitet-og-kompetanse/veiledning-av-nyutdannede/>

Kunnskapsdepartementet

Prinsipper og forpliktelser (KD, 2018, s.7)

Veiledningen

- er basert på forskning og erfaringsbasert kunnskap om veiledning av nyutdannede lærere og **betydningen av videre profesjonsutvikling i yrket**
- skaper en **overgang mellom utdanning og yrke** som både **ivaretar** og **utfordrer** nyutdannede i utøvelsen av læreryrket
- skaper en god sammenheng mellom den kvalifiseringen som skjer i utdanningen og videre profesjonsutvikling i yrket
- videreutvikler den nyutdannedes kompetanse og praksis
- **inkluderer, anerkjenner og bruker den nyutdannede som ressurs og bidragsyter i profesjonsfellesskapet**
- ses i sammenheng med øvrige kompetansetiltak i barnehage og skole

- **tilpasses den nyutdannedes forutsetninger og behov** tilpasses lokale forhold når det gjelder organisering og innhold
- **motiverer den nyutdannede til å videreutvikle seg og bli værende i yrket**
- gjennomføres og prioriteres på en systematisk måte **de to første yrkesårene**
 - gjennom avsatt tid til planlegging og gjennomføring hos både veiledere og nyutdannede
 - etter en strukturert og målrettet plan
 - **med en hyppighet og et omfang som bidrar til læring og utvikling**
 - **både individuelt og i grupper**
- utføres fortrinnsvis av **kvalifiserte veiledere** som holder seg faglig oppdatert og får muligheter til etter- og/eller videreutdanning
- bør fortrinnsvis gjennomføres av **veileder som ikke har formelt lederansvar for den nyutdannede**

Evaluering av veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere – sluttrapport (April 2021)

Rambølls rapport «Evaluering av veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere - sluttrapport» → <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/evaluering-av-veiledning-av-nyutdannede-nytilsatte-larere--sluttrapport/>

Hovedfunn

- Flere nyutdannede enn tidligere mottar veiledning
- Prinsippene for veiledning etterleves i stor grad
- Utfordrende å finne tid til veiledning
- Veiledning øker de nyutdannedes motivasjon til å bli i yrket
- Mange veilederne mangler formell veilederkompetanse
- Tilskuddet ser ut til å gi større handlingsrom for å gjennomføre veiledning

STØRSTE UTFORDRINGENE

- Mangel på kvalifiserte veiledere
- TID

Evaluering av tilskudd til veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere (Februar 2022)

Rambølls rapport «Evaluering av tilskuddsordningen til veiledning av nyutdannede nytilsatte lærere» → <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/evaluering-av-tilskudd-til-veiledning-av-nyutdannede-nytilsatte-larere>

Hovedfunn

- Skoleeierne er fornøyde med tilskuddsordningen.
- Søknad- og rapporteringsprosess er enkel.
- Tilskuddsmidlene brukes til frikjøp av veileder.
- Tilskuddsmidlene bidrar til at veiledning prioriteres.
- Tilskuddsmidlene bidrar til økt omfang og kvalitet på veiledningen.

Hva nå?

- De nasjonale rammene skulle gjelde til juli 2022 og revideres før dette.
- Dette er satt på vent og sees i forbindelse med NOU 2022:13

Med videre betydning

- Et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling i barnehage og skole

- Revidering av nasjonale rammer for veiledning
- [NOU 2022:13 Med videre betydning. Forslag om introduksjonsår](#)

Avgjørelser vi venter på

NOU 2022:13 foreslår:

Å forskriftsfeste rett til et introduksjonsår for alle nyutdannede lærere i barnehage og skole, der 10 % av arbeidstiden skal brukes til planlagte og strukturerte introduksjonsaktiviteter.

Forskriften bør bygge på de prinsippene som partene har blitt enige om skal ligge til grunn for god veiledning, og innholdet i introduksjonsåret bør inneholde flere aktiviteter i tillegg til veiledning. For eksempel observasjon og gruppeveiledning og tilrettelegging av god utveksling av kunnskap og kompetanse mellom erfarne kollegaer, veileder og den eller de nyutdannede.

Anbefaler å unngå rigide nasjonale regler for innholdet, og åpne for lokale tilpasninger.

Etter og videreutdanning

Fakultetet har en betydelig EVU-virksomhet og utstrakt samarbeid med regionens kommuner og Statsforvalteren samt store utdanningsoppdrag fra Utdanningsdirektoratet.

Videreutdanningene

- Egne veiledningsstudier ved USN
- Kompetanse for kvalitet (KfK)
- Kompetanse for fremtidens barnehage (KfB)
- Regionale videreutdanninger
- Lærerspesialistutdanning
- Betalingsstudier

Veiledning for nyutdannede lærere

- Regionale tiltak
- Nasjonalt nettverk ledet av USN

Kompetansetiltak ute i skoler og barnehager

- Desentralisert ordning
- Regional ordning
- Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis

Fakultetet har et tett samarbeid med kommuner og kommunenettverk i regionen gjennom langsiktige partnerskap.

Gruppesamtaler

- Hva tenker dere nå?
- Hvordan kan Utdanningsforbundets tillitsvalgte bidra inn i arbeidet med veiledning av nyutdannede, som part i avtalen?
- Ikke alle kommuner i Telemark har et tilbud, tror vi.....
- Få fra videregående opplæring tar videreutdanning i veiledning, og vi er usikre på hvilke tilbud nyutdannede i vgs får....